

Ierosināta lieta par kārtību, kādā tiek izskatīts jautājums par speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam anulēšanu

2016. gada 15. aprīlī Satversmes tiesas 1. kolēģija ierosināja lietu „Par likuma „Par valsts noslēpumu” 11. panta piektās daļas, 13. panta trešās un ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, 96. pantam un 106. panta pirmajam teikumam”.

Apstrīdētās normas

Likuma „Par valsts noslēpumu” 13. panta trešā un ceturtā daļa citastarp noteic, ka nolēmumu par speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam anulēšanu persona var pārsūdzēt šā likuma 11. panta piektajā daļā paredzētajā kārtībā (Satversmes aizsardzības biroja direktoram 10 dienu laikā no dienas, kad persona uzzināja par šo nolēmumu. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu persona var pārsūdzēt 10 dienu laikā no dienas, kad tā uzzināja par šo lēmumu, ģenerālprokuroram, kura lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams. Tas nosūtāms izpildei valsts drošības iestādei.). Laikā līdz galīgā lēmuma pieņemšanai personai tiek liegta pieeja valsts noslēpumam.

Ja amatpersonai vai darbiniekam, pamatojoties uz likuma „Par valsts noslēpumu” 13. panta pirmās daļas 2.–4. punktu, tiek anulēta speciālā atļauja, tas ir pietiekams pamats uzskatīt, ka šī persona neatbilst ieņemamam amatam (veicamajam darbam), kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību. Šāda persona pēc galīgā lēmuma pieņemšanas nekavējoties pārceļama darbā, kas nav saistīts ar valsts noslēpumu, vai ar to izbeidzamas darba (dienesta) attiecības, un turpmāk tai ir liegts saņemt speciālo atļauju.

Augstāka juridiska spēka normas

Satversmes 92. panta pirmais teikums: „Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.”

Satversmes 96. pants: „Ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību.”

Satversmes 106. panta pirmais teikums: „Ikvienam ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Raimonda Lazdiņa konstitucionālās sūdzības, kurā norādīts, ka sūdzības iesniedzējam ir anulēta speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam, kā rezultātā viņš pametis valsts akciju sabiedrības drošības departamenta direktora amatu.

Sūdzības iesniedzējs ir pārsūdzējis Drošības policijas lēmumu par speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam anulēšanu Satversmes aizsardzības biroja direktoram, savukārt attiecīgo Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu ir pārsūdzējis ģenerālprokuroram. Ar ģenerālprokurora lēmumu pārsūdzētie lēmumi atstāti spēkā. Šāds ģenerālprokurora lēmums nav pārsūdzams.

Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka, nosakot apstrīdētajās normās paredzēto kārtību, kādā tiek izskatīts jautājums par speciālās atļaujas anulēšanu, likumdevējs ir nesamērīgi ierobežojis pieteikumā norādītās sūdzības iesniedzēja pamattiesības, proti, tiesības uz pieeju tiesai un uz efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli. Šāda jautājuma izskatīšanā ģenerālprokurors nevarot būt neatkarīgs un objektīvs, un apstrīdētajās normās paredzētā kārtība nenodrošinot līdzvērtīgu iespēju principu un tiesības tikt uzklautam. Sūdzības iesniedzējs norāda, ka apstrīdējās normās noteiktā kārtība speciālās atļaujas anulēšanai pārkāpj arī viņa tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.

Tiesas procedūra

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu līdz 2016. gada 15. jūnijam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2016. gada 15. septembris. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Andrejs Stupins

Satversmes tiesas tiesneša palīgs
Andrejs.Stupins@satv.tiesa.gov.lv
67830769